

وزارت تحصیلات عالی
معینیت علمی

لایحه ی تحصیلات دوره ی ماستری

لایحه ی تحصیلات دوره ی ماستری

مقدمه:

این لایحه بادر نظر داشت محتوای مواد ۲، ۳، ۷ و ۱۷ قانون مؤسسات تحصیلات عالی با توجه بر اینکه امکانات تحصیلات عالی در خارج از کشور همیشه به پیمانه ی محدود بوده و نیازمندی های کشور را مرفوع ساخته نمی تواند، به منظور خود کفانی علمی کشور و حرکت بسوی دانش مولد، ایجاد تسهیلات و ظرفیت های جدید علمی در داخل کشور، ارتقای سطح آموزش با کیفیت و بهبود وضع کادر تدریسی و متخصص، ترتیب و تنظیم گردیده است.

فصل اول

شرایط ایجاد تحصیل دوره ی ماستری

ماده ی اول:

مؤسسات تحصیلات عالی زمانی می توانند به ایجاد تحصیل دوره ی ماستری بپردازند که شرایط ذیل را حایز باشند:

۱. موجودیت حداقل چهار استاد دارای درجه ی تحصیلات دوکتورا در رشته ی مربوطه با داشتن تجربه ی تدریس یا تحقیق حد اقل پنج سال و داشتن تسلط کامل بر یکی از زبانهای بین المللی.
برای پیشبرد پروگرام ماستری، از استادان، محققان و دانشمندان واجد شرایط سایر مؤسسات تحصیلات عالی داخل کشور و یا خارج کشور، نیز استفاده صورت گرفته می تواند.
۲. استادان دارای درجه ی تحصیلی ماستری که رتبه ی علمی شان پوهاند یا پوهنوال باشد، به اساس فیصله ی بورد ماستری، در پروگرام ماستری تدریس نموده می توانند.
۳. داشتن سابقه ی فعالیت اکادمیک ده سال به سویه ی لیسانس در رشته ی مورد نظر ماستری.
۴. موجودیت تقاضای کافی و نیاز علمی و تخصصی برای ایجاد پروگرام ماستری.
۵. موجودیت کتابخانه ی مجهز، لابراتوار و دیگر وسایل مورد ضرورت.

ماده ی دوم:

ارانه ی طرح کامل و مستدل برای ایجاد پروگرام ماستری از طرف اداره ی مؤسسه ی تحصیلی که شامل تکمیل شرایط ماده ی اول این لایحه نیز بوده

باشد ، و تأیید آن از طرف مراجع ذیصلاح طبق احکام قانون مؤسسات تحصیلات عالی.

ماده ی سوم:

بعد از کسب اجازه ی تدویر پروگرام ماستری، تهیه ی نصاب درسی (کریکولم) معیاری از طرف موسسه ی تحصیلی مربوط و طی مراحل قانونی آن.

فصل دوم شرایط پذیرش داوطلبان

ماده ی چهارم:

داوطلبانی که برای شمول دوره ی ماستری درخواست می دهند، با تکمیل شرایط ذیل در دوره ی ماستری پذیرفته می شوند:

۱. داشتن دیپلوم لیسانس از مؤسسات تحصیلات عالی معتبر داخلی یا خارجی در رشته ی مربوط یا نزدیک آن.
۲. داشتن اوسط نمرات حد اقل ۶۵ فیصد در دوره لیسانس،
۳. دانستن یکی از زبانهای بین المللی،
۴. داشتن توانائی وامکانات پرداخت فیس،
۵. عدم تجاوز سن از ۳۵ سال (اعضای موجوده ی کادر علمی مؤسسات تحصیلات عالی از این قاعده مستثنی می باشند).
۶. سپری نمودن موفقانه ی امتحان شمول که شامل یکی از زبانهای بین المللی نیز می گردد.

ماده ی پنجم:

تمام اسناد مندرج ماده ی چهارم این لایحه باید قبل از انقضای تاریخ تعیین شده ی مندرج ماده ی ششم این لایحه، به ریاست پوهنخی مربوط سپرده شود.

ماده ی ششم:

میعاد سپردن درخواست و اسناد قرار ذیل است:
سمستر اول : تا اخیر ماه دلو.

سمستر دوم : تا اخیر ماه جوزا.

ماده ی هفتم:

درخواست ها در سمستر اول تا ۱۵ حوت و در سمستر دوم تا ۱۵ سرطان هر سال ارزیابی گردیده، نتایج آن رسماً و کتباً از طریق پوهنخی به داوطلبان ابلاغ می گردد.

فصل سوم میعاد تحصیل

ماده ی هشتم:

دوره ی ماستری دو سال تحصیلی یا چهار سمستر و حد اکثر با یکسال ناکامی، سه سال تحصیلی یا شش سمستر می باشد. ترتیب و زمان بندی سمسترها، بر اساس نصاب درسی مربوط تعیین می گردد.

ماده ی نهم:

در صورت ضرورت و یا لزوم دید، یک قسمت از تحصیل میعاد مندرج ماده ی هشتم این لایحه، در یکی از پوهنتون های معتبر خارجی، نیز صورت گرفته می تواند.

ماده ی دهم:

هرگاه محصل به هر دلیلی که باشد نتواند به دروس خویش ادامه دهد، به شرطی دوباره می تواند درس هایش را دوام دهد که وقفه ی ایجاد شده بیش از دو سمستر نباشد.

ماده ی یازدهم:

هر گاه وقفه ی ایجاد شده بیش از دو سمستر باشد، محصل می تواند با در نظر داشت شرایط شمول مندرج فصل دوم این لایحه، تقاضای شمول مجدد بنماید.

ماده ی دوازدهم:

وقفه ی تحصیلی در صورتیکه بدون کسب اجازه ی مقامات ذیصلاح باشد، به حیث ناکامی محسوب می گردد.

ماده ی سیزدهم:

وقفه ی تحصیلی به هر شکلی که باشد، بیشتر از یکسال تحصیلی قابل قبول نبوده و باعث انفکاک محصل می گردد.

ماده ی چاردهم:

محصلی که بنا بر دلایل قانونی اخراج شده باشد، نمی تواند در آن مؤسسه بار دیگر شامل شود.

ماده ی پانزدهم:

به اساس موافقه ی بورد، در دوره ی ماستری، سال دو بار یعنی در شروع هر سمستر شاگردان جدید الشمول پذیرفته شده می تواند.

فصل چهارم

نظام درسی

ماده ی شانزدهم:

نظام درسی دوره ی ماستری به سیستم کردنت می باشد.

ماده ی هفدهم:

مضامین اختصاصی حد اقل در هفته چهار ساعت و مضامین غیر اختصاصی حد اقل در هفته دو ساعت تدریس می گردد.

فصل پنجم

اداره و نظارت

ماده ی هجدهم:

برنامه ی ماستری توسط بورد ماستری، زیر نظر رییس پوهنخی مربوط، تدویر می یابد.

ماده ی نوزدهم:

بورد ماستری مرکب است از:

رییس پوهنخی به حیث رییس بورد .

استادان دوره ی ماستری به حیث اعضاء.

مدیر تدریسی پوهنخی به حیث منشی .
در صورتیکه مدیر تدریسی عضویت کادر علمی را نداشته باشد ، یکی
از استادان با انتخاب بوردماستری می تواند وظیفه ی منشی را نیز به عهده
بگیرد.

ماده ی بیستم:

بوردماستری علاوه بر اجرای وظایفیکه درین لایحه تصریح گردیده، در
مواردیکه درین لایحه پیش بینی نشده باشد، نیز تصمیم اتخاذ می نماید.

ماده ی بیست و یکم:

علاوه بر نظارت بوردماستری و رییس پوهنخی مربوطه، کمیسیون
ماستری مؤسسه ی تحصیلات عالی مربوط، معاون علمی و رییس پوهنتون
و همچنان رییس انسجام امور اکادمیک، معین تدریسی و وزیر تحصیلات عالی
نیز می توانند پروگرام ماستری را نظارت، و ارسی و بررسی نمایند.

ماده ی بیست و دوم:

هرگاه در نتیجه ی بررسی آشکار گردد که ایجاد پروگرام ماستری و یا
جریان آن خلاف احکام این لایحه بوده، موضوع جهت غور و رسیدگی رسماً
از طرف مرجع بررسی کننده به بوردماستری ارجاع می گردد.

ماده ی بیست و سوم:

در صورتیکه نقیصه ی مندرج ماده ی ۲۲ این لایحه قابل اصلاح باشد،
بوردماستری به اصلاح آن، و در غیر آن به متوقف ساختن پروگرام ماستری،
تصمیم اتخاذ می نماید.

ماده ی بیست و چهارم:

تصمیم بوردماستری مبنی بر متوقف ساختن پروگرام ماستری نهائی نبوده
، باید طبق احکام قانون مؤسسات تحصیلات عالی طی مراحل شود.

فصل ششم مشاور علمی

ماده ی بیست و پنجم:

۱. هر محصل یک مشاور علمی میداشته باشد که از میان اعضای بورد که در رشته ی مربوطه وارد باشد، با تفاهم با محصل تعیین می گردد.
۲. هر مشاور علمی میتواند حد اکثر تا پنج نفر محصل را رهنمایی نماید.

ماده ی بیست و ششم:

مشاور علمی طبق برنامه ی منظم و قنآ فوقنآ با محصل ملاقات نموده، اورا در موارد مختلف مانند معلومات دادن راجع به برنامه ی ماستری، نصاب درسی و غیره مسایل درسی و علمی، کمک و رهنمایی می نماید.

فصل هفتم تیزس

ماده ی بیست و هفتم :

هر محصل در دوره ی ماستری یک کار تحقیقی مستقل و جدید را به نام تیزس ماستری، انجام می دهد.

ماده ی بیست و هشتم:

شرایط و طرز العمل تیزس ماستری قرار ذیل است:

۱. محصل باید دو سمستراول را موفقانه به اتمام رسانیده باشد .
۲. انتخاب عنوان تیزس، با تفاهم استاد رهنما در جریان سمستر سوم صورت می گیرد.
۳. عنوان تیزس باید مورد تأیید کتبی بورد ماستری، قرار گیرد .
۴. استاد رهنمای تیزس با تفاهم محصل و تأیید بورد ماستری، تعیین می گردد.
۵. طرح کلی و پلان کار تیزس نیز بطور کتبی به استاد رهنما سپرده می شود و موافقت وی گرفته می شود.
۶. تیزس ماستری که باید طبق روش تحقیقی – علمی نوشته شده باشد، در علوم اجتماعی از ۱۵۰ صفحه ی معیاری و در علوم طبیعی از ۱۰۰ صفحه ی معیاری، نباید کمتر باشد.

۷. زمان اتمام تیزس ماستری، آخرین روز پایان سمستر چهارم می باشد و در صورت معاذیر قانونی، این میعاد با موافقت بورد ماستری، تا ۳ ماه دیگر تمدید شده می تواند.
۸. سه نسخه تیزس پس از آخرین اصلاحات حد اقل ۱۵ روز قبل از امتحان، به دفتر بورد ماستری سپرده شده که بعداً از طریق بورد جهت مطالعه به اختیار کمیسیون دفاع تیزس قرار داده می شود.
۹. کمیسیون دفاع تیزس بشمول استاد رهنما، حد اقل سه نفر می باشد.
۱۰. زمان و جای دفاع تیزس و همچنان اعضای کمیسیون دفاع تیزس، از سوی بورد ماستری کتبا تعیین می گردد.
۱۱. دفاع تیزس در حضور کمیسیون دفاع تیزس (هیأت داوران)، صورت می گیرد.

فصل هشتم فراغت

ماده ی بیست و نهم:

فراغت محصل تحت شرایط ذیل صورت می گیرد:

۱. به دست آوردن حد اقل ۵۵ نمره در امتحان هر مضمون حسب زیر:
  - الف. کار روزانه و حاضری: از قرار ۱۰ نمره.
  - ب. سیمینار، کار و یا تحقیق عملی: از قرار ۴۰ نمره.
  - ج. امتحان تحریری یا تحریری و تقریری مضمون: از قرار ۵۰ نمره.
۲. تکمیل اوسط نمرات ۶۵ فیصد در پایان امتحان تمام مضامین.
۳. ارزیابی موفقانه ی دفاع تیزس محصل توسط هیأت ژوری (کمیسیون دفاع تیزس)

ماده ی سی ام:

هرگاه محصل در تمام امتحانات به شمول دفاع تیزس کامیاب شده باشد، می تواند سند فراغت بدست آورد.

ماده ی سی و یکم:

محصل برای گرفتن سند فراغت، باید تمام مسایل مالی و اداری خود را تا پایان سمستر چهارم، حل و فصل نموده باشد.

فصل نهم فيس

ماده ي سي ودوم:

ټوره ي ماسټري رايگان نيسټ و هر محصل بايد فيس بپردازد.
اعضاي کادر علمي مؤسساټ تحصيلاټ عالي، از ين امر مستثني مي باشنډ .

ماده ي سي وسوم:

فيس بايد قبل از روز اول شروع هر سمسټر به حساب مخصوص پرداخته شود.

ماده ي سي وچهارم:

محصل مي تواند تمام فيس چهار سمسټر را يکبار و يا سمسټر وار بپردازد.

ماده ي سي وپنجم:

در صورت انصراف محصل از تحصيل به اساس درخواستي تحريري، تا اخير هفته ي اول ٧٥ فيصد و تا اخير هفته ي دوم ٥٠ فيصد فيس داده شده باز پرداخت مي شود، ولي از شروع هفته ي سوم فيس داده شده واپس پرداخته نمي شود.

ماده ي سي وششم:

فيس ټوره ي ماسټري قرار ذيل مي باشډ:

١. فيس اخذ فورمه ي امتحان شمول ٥٠٠ افغاني.
٢. فيس تحصيل در علوم اجتماعي ٥٠٠٠ افغاني هر سمسټر، ٢٠٠٠٠ افغاني تمام ټوره ي ماسټري و در علوم طبيعي ٧٠٠٠ افغاني هر سمسټر، ٢٨٠٠٠ افغاني تمام ټوره ي ماسټري.

ماده ي سي وهفتم:

محصليکه در امتحان نهايي هر سمسټر موفق به اخذبشټراز ٩٥ فيصد اوسط نمرات گردد، مستحق ٢٠ فيصد تخفيف فيس تحصيلي در سمسټر ما بعد مي باشډ.

ماده ي سي وهشتم:

فیس تحصیلی شامل سایر مصارف محصل مانند مصارف لایحه نمی شود، در صورت موجودیت لایحه محصل باید مصارف آنرا جداگانه بپردازد.

فصل دهم حق الزحمه

ماده ی سی ونهم:

۱. برای استادان پروگرام ماستری، در صورتیکه مکلفیت درسی آنها در دوره ی لیسانس تکمیل شده باشد، فی ساعت درسی ۵۰۰ افغانی حق الزحمه داده می شود.
۲. برای منشی بورد ماستری، ماهانه ۲۵۰۰ افغانی حق الزحمه، پرداخته می شود.

ماده ی چهلم:

در ختم کار تیزس برای استاد رهنما مبلغ ۱۰۰۰۰ افغانی و برای هریک از سایر اعضای هیأت ژوری، مبلغ ۳۰۰۰ افغانی حق الزحمه، پرداخته می شود.

فصل یازدهم احکام متفرقه

ماده ی چهل و یکم:

تعداد محصلان در هر دوره ی ماستری بین ۱۰ الی ۲۰ نفر می باشد.

ماده ی چهل و دوم:

محصل شامل پروگرام ماستری باید در هر یک از سمستر های ۱ الی ۳ حد اقل ۸۰ فیصد حاضری را تکمیل نماید.

ماده ی چهل و سوم:

این لایحه در یک مقدمه، ۱۱ فصل و ۴۳ ماده ی ترتیب و طی حکم شماره (۹۵۳) مؤرخ ۲۲ / ۳ / ۱۳۸۷ وزیر تحصیلات عالی منظور و نافذ گردیده است.

یادداشت: به تاسی از ماده ی (۴۳) این لایحه حکم شماره (۹۵۳) مؤرخ ۲۲ / ۳ / ۱۳۸۷ جلالتمآب وزیر تحصیلات عالی نیلا صادر شده است:

(ملاحظه شد!)

ریاست محترم انسجام امور اکادمیک :لایحه ی پروگرام ماستری به استثنای
فصول (۹ و ۱۰) منظور است، متن کامل فصل (۹) در مورد فیس و فصل
(۱۰) در باره ی حق الزحمه از طریق ریاست محترم اداری نظر وزارت
محترم مالیه را اخذ و به مقام ارانه نمایند.

داکتر محمد اعظم دادفر

وزیر تحصیلات عالی

